

Asia: VN/13339/2019

Vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytykset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”) on saanut oikeusministeriöltä 17.4.2023 päivätyn lausuntopyynnön koskien vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen edellytyksiä koskevaa työryhmämuistiota.

Asianajajaliitto lausuu luonnoksen johdosta kunnioittavasti seuraavaa:

Kuten työryhmälle annetun tehtävän taustatiedoissa on todettu, on kyseessä pääosin voimassa olevan rikoslain 2 c luvun 10 §:stä ja 11 §:stä. Työryhmän tavoitteena on ollut arvioida perusteellisesti lainsäädäntöä ja käytäntöjä, jotka ovat merkityksellisiä vaarallisimpien väkivaltarikollisten vapauttamisen näkökulmasta. Tavoitteena on ollut tunnistaa lainsäädännön muutostarpeet sekä käytäntöihin liittyviä ongelmia.

Asianajajaliitto toteaa, että liiton kanta on jo pitkään ollut se, että elinkautisvankien vapauttamismenettely ja sitä koskeva lainsäädäntö on perusteiltaan oikea. Vaarallisimpia väkivaltarikollisia koskeva yhdistelmärankaistus on tuore uudistus seuraamusjärjestelmässä eikä siihen sisältyvän valvonta-ajan toimivuutta ole ehditty seuraamaan riittävän kauan, jotta muutostarpeita voitaisiin tässä vaiheessa arvioida.

Koska muistiossa ei esitetä merkittäviä muutoksia voimassa olevaan sääntelyyn, katsoo Asianajajaliitto, ettei sillä ole tässä vaiheessa tarvetta laajemmin lausua työryhmän muistiossaan esittämiin. Ehdotetut muutokset koskevat enemmänkin voimassa olevan lainsäädännön selkeyttämistä ja käsitteistön yhdenmukaistamista.

Muistioon sisällytetyn säännösluonnoksen osalta Asianajajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomautukset:

Elinkautisvankien ehdonalainen vapauttaminen

Elinkautisvankien vapauttamisharkintaa koskevan rikoslain 2 c luvun 10 §:n 2 momentin rakennetta muutettaisiin ehdotuksessa esitetyillä muutoksilla nykyistä selkeämmäksi. Asianajajaliitto pitää momenttiin esitettyä lisäystä väkivaltariskin uusimisen arvioinnista tarkoituksenmukaisena ja toteaa, että käytännössä Helsingin hovioikeus on ratkaisukäytännössään kiinnittänyt muun ohella huomiota juuri kyseiseen seikkaan. Kyse on käytännön tasolla oikeuskäytännön kirjaamisesta lakiin. Riskiarviolle ei luonnollisesti tule antaa lainsäädännössä määräävää asemaa vaan sen tulisi Asianajajaliiton näkemyksen mukaan olla edelleen osa tuomioistuimen toteuttamaa kokonaisharkintaa.

Yhdistelmärangaistus

Yhdistelmärangaistuksen tuomitsemista koskevaan rikoslain 2 c luvun 11 §:n 2 momentin 3 kohtaan esitetään tehtäväksi vain kielellinen muutos. Asianajajaliitto pitää esitettyä muutosta kannatettavana sen tarkkarajaisuuden vuoksi. Uusi muotoilu yhdenmukaistaisi käytettyä käsitteistöä ja olisi aiempaa tarkkarajaisempi. Vastaava kielellinen muutos tehtäisiin oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:n 3 momenttiin.

Lopuksi

Asianajajaliitto kannattaa lämpimästi työryhmämuistiossa esitettyjä resurssilisäyksiä muun muassa vankiterveydenhuoltoon ja vapautumisen jälkeiseen valvontaan.

Jo pitkään on ollut tiedossa, että vakaviin väkivaltarikoksiin syyllistyvistä henkilöistä merkittäväällä osalla on erilaisia mielenterveyden häiriöitä ja esimerkiksi päihdeongelmia. Näihin ongelmiin puuttuminen ja vapautuvan vangin tukemiseen käytettävät resurssit ehkäisevät, kuten työryhmäkin toteaa, tehokkaasti henkilön riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin.

Helsingissä 31. päivänä toukokuuta 2023

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson

Suomen Asianajajaliiton pääsihteeri

LAATI Asianajaja Pekka Ylikoski, Asianajotoimisto Justitum Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmässä.

Enne Heidi
Suomen Asianajajaliitto